

Hummelstaskolan

Kollegiala observationer - bakgrund, syfte, mål och
arbetsgång.

Innehållsförteckning

.....	1
Kollegiala observationer på Hummelstaskolan	3
Bakgrund	3
Syfte och mål	3
Gemensamt ansvar	3
Kollegialt lärande	3
Kollegiala observationer.....	4
Syfte.....	4
Framgångsfaktorer för bättre skolresultat.....	4
Utmaningar.....	5
Observatörens roll.....	5
Frågeställningar	5
Referenser	6
Förslag på arbetsgång vid kollegiala observationer	7
Inför besöket	7
Under besöket.....	7
Efter besöket	7

Kollegiala observationer på Hummelstaskolan

Bakgrund

Genom utvecklingsprojektet ”Ledarskap och förhållningssätt i klassrummet”, som pågått på skolan sedan december 2014, har vi arbetat fram ett dokument som stöd i arbetet med kollegiala observationer.

Dokumentet beskriver kort vad kollegialt lärande är samt innebörden av kollegiala observationer och dess framgångsfaktorer.

Alla lärare på skolan (läsåret 14/15) samt rektor och specialpedagoger har deltagit i arbetet som letts av en av skolans förstelärare i dennes uppdrag.

Syfte och mål

Syftet med våra kollegiala observationer är att vi skall få syn på interaktionen i klassrummet, mellan oss som pedagogiska ledare och våra elever. Genom att göra kollegiala observationer kan vi dels lyfta generaliserbara frågor men även mer specifika sådana för att sedan utvecklas genom dessa. Frågor som lyfts kan t.ex. handla om lärarens förhållningssätt gentemot en enskild elev, elevernas lärandemiljöer och om dessa är effektiva.

Vårt mål är att vi, utifrån de frågor som uppmärksammas vid de kollegiala observationerna, skall utveckla och förfinas vårt ledarskap och förhållningssätt, både som individ och som grupp, samt vår undervisning för att nå högre målpåfyllelse.

Vi vill kunna stötta och utveckla varandra, i en bra skola som skall bli ännu bättre.

Gemensamt ansvar

Vi har kommit överens om följande punkter för att upprätthålla arbetet med kollegiala observationer i kollegiet:

- Vi skall göra minst två kollegiala observationer var per termin inklusive uppföljning
- Våra fokusområden skall alltid kopplas till ett av skolinspektionens fyra bedömningsområden (Skolinspektionen, 2015)
- Arbetslagen skall ha en stående punkt på dagordningen som tar upp arbetet med kollegiala observationer.
- Observationerna skall dokumenteras som en aktivitet i teamkontrakten där skall även en utvärdering skall göras.
- Särskilda observationsveckor skall läggas in i kalendariet.
- Arbetet med kollegiala observationer är allas angelägenhet

Kollegialt lärande

”Kollegialt lärande är en sammanfattande term för olika former av professionsutveckling där kollegor genom strukturerat arbete tillägnar sig kunskaper i den dagliga praktiken.”
(Skolverket, 2013)

Det finns många olika metoder vad gäller kollegialt lärande bl.a. Learning Study, kollegial handledning, Lesson Study, klassrumsobservationer och forskningscirkel (Hultén, 2013). Helen Timperley använder begreppet ”lärande gemenskaper” som ett samlingsnamn för det kollegiala lärandet (Timperley, 2013, p. 114). Tanken med kollegialt lärande är att deltagarna skall träna på att på ett systematiskt sätt ge varandra återkoppling på utförda uppgifter, gärna uppgifter som man har samplanerat eller kommit överens om tidigare (Skolverket, 2013).

Kollegiala observationer

Kollegiala observationer är som sagts tidigare en del av det kollegiala lärandet. Metoden benämns även lektionsobservation, klassrumsbedömning och klassrumsobservation men det finns säkert fler benämningar ändå.

Syfte

Syftet med kollegiala observationer är bl.a. följande:

- ge underlag för bedömning av kvalitet i undervisningen
- användas som underlag för utveckling av undervisning och lärande
- leda till att ändra vanor
- ge direkt information om vad som faktiskt sker i klassrummet
- samla ”critical moments” – ”viktiga moment”
- driva den pedagogiska utvecklingen vidare
- synliggöra något specifikt i undervisningen
- få syn på vad som främjar elevernas lärande

(Hultén, 2013, Skolverket, 2013, Steinberg, 2015 samt Skolinspektionen, 2015)

Framgångsfaktorer för bättre skolresultat

Faktiska framgångsfaktorer för just kollegiala observationer är svåra att hitta i forskningen, däremot finns starka bevis för att kollegialt lärande är framgångsrikt för bättre skolresultat och eftersom kollegiala observationer är en del av detta lärande kan vi dra slutsatsen att de är framgångsrika.

Det som är framgångsrikt är främst när lärare lär i samspel med varandra samt inspireras och kritiskt granskas av kollegor. Även när kollegor analyserar och utvärderar sin undervisning och för kollegiala samtal med fokus på utveckling är en stark framgångsfaktor.

Vanligt förekommande bland lärare är att se på reflektion som något individuellt d.v.s. som en angelägenhet som enbart angår den enskilda läraren och inte hela lärarkollegiet. Det är viktigt att skolor formar en gemensam plattform där lärare tillsammans kan reflektera över aktuella frågor i verksamheten, pröva nya undervisningsmodeller samt driva utvecklingsarbete (Lozic, 2014)

”Ett kritiskt förhållningssätt och att utmana sig själv och andra måste vara ett grundläggande element i reflektionsprocessen. Detta förutsätter att lärarkollegiet öppnar

sin verksamhet för utomståendes insyn och granskning och ett utökat samarbete med andra institutioner.” (Lozic, 2014)

Utmaningar

Det finns flera utmaningar med kollegiala observationer men främst är det att bli ”synad” som är den största utmaningen, men även observatörens roll och att överge gamla vanor ligger i topp på listan av utmaningar.

Observatörens roll

Inte bara att bli observerad är en utmaning utan även att vara den som observerar. Den roll som observatören tar är avgörande för situationen och följande är bl.a. observatörens roll:

- Samla ihop ett frågebatteri av frågor som kan generaliseras och behandlas i en diskussion med övriga pedagoger på skolan.
- Ge feedback
- Anteckna ”Critical moments” (vår översättning: *avgörande ögonblick*)

Exempel på frågor som kan generaliseras är t.ex.

- Hur arbetar läraren med motivation och väcker nyfikenhet?
- Hur vet läraren att eleverna verkligen förstår?
- Hur strukturerar läraren talordningen och ger alla elever talutrymme?
- Hur strukturerar läraren grupparbeten?

Frågeställningar

Inför observationstillfället är det viktigt att vara säker på vad som skall observeras, vilken form av dokumentation som skall användas samt hur iakttagaren/observatören skall förhålla sig (Hultén, 2013)

En observation kan vara antingen strukturerad eller ostrukturerad och vilken form man väljer är upp till aktörerna. Skillnaden mellan dessa två former är att den strukturerade formen följer tydliga observationsscheman med kriterier där det framgår vad som skall observeras medan den ostrukturerade formen är när iakttagaren för fria anteckningar utifrån vad denne ser i observationssituationen (Callmer, u.d.).

Referenser

Callmer, C., u.d. *mah.se*. [Online]

Available at: <http://www.mah.se/Utbildning/Uppdragsutbildning/Valkommen-till-Bedomningsstod-for-yrkeslarare/LARRESURS-infor-larande-bedomning/Observation/>

[Använd 18 04 2015].

Hultén, C., 2013. *Klassrumsobservationer som metod för ett ökat kollegialt lärande*, Malmö: Malmö Högskola.

Lozic, V., 2014. *Skolverket*. [Online]

Available at: <http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/didaktik/relationer-larande/reflektion-i-ensamhet-inte-effektivt-for-skolutveckling-1.216486>

[Använd 17 11 2015].

Skolinspektionen, 2015. *skolinspektionen.se*. [Online]

Available at: <http://www.skolinspektionen.se/sv/Rad-och-vagledning/Lektionsobservationer/>

[Använd 18 04 2015].

Skolverket, 2013. *Forskning för klassrummet*. Stockholm: Fritzes.

Steinberg, J., 2015. *Steinberg.se*. [Online]

Available at: <http://steinberg.se/dokument-for-nedladdning/>

[Använd 03 01 2016].

Timperley, H., 2013. *Det professionella lärandets inneboende kraft*. 1:4 red. Lund: Studentlitteratur AB.

Förslag på arbetsgång vid kollegiala observationer

Nedan följer förslag på arbetsgång då kollegiala observationer skall planeras, genomföras och följas upp.

Inför besöket

Planera för:

När?

1. Datum/tid
2. Tidsram

Vad?

1. Vad skall observeras?
2. Vad är syftet med observationen?

Hur?

1. Hur skall observatören agera?
2. Hur skall dokumentationen gå till under observationen?

Var?

Under besöket

1. Informera eleverna om att inte störa observationen
2. Sitt tyst
3. Var inte delaktig i verksamheten
4. Observera fokusområdet utifrån planeringen
5. Anteckna dina observationer

Efter besöket

- Direkt återkoppling om så önskas, annars senare, efter tid för reflektion.
 - Den observerade får delge sina tankar kring observationen först, sedan ger observatören sin återkoppling.
 - Uppföljning
1. Behövs en uppföljning eller är det avslutat? Bestäm ev. tidpunkt för ny observation.
 2. Om återkoppling skall göras i större grupp avgör den observerade.